

КУЛЬТУРА 10

Лекція #4 б:

**УКРАЇНСЬКЕ
МИСТЕЦТВО
XIV – XVII СТ:
БАРОККО, РОКОКО
І
КЛАСИЦИЗМ**

В П Л И В И

З А Х Д Н Ъ О Т О

М А П Я Р С Т В А :

Барокко
i

Рокко

- ❖ Доба барокко, XVII і XVIII століття, відзначається нахилом до (leaning towards) пишної декорації та повного детального реалізму.
- ❖ Особливо важливим були досяги голяндських малярів, (як Рубенс, Вер Мір, Рембрант, та інші), яктож і розвиток олійної фарби.

➤ Гетьман Петро Дорошенко.
Портрет, XVII сторіччя

❖ Тому що Українська козацька держава в той час швидко розвивалася в галузях економіки, торгівлі, науки і культури, барокко мало дуже великий вплив на розвиток малярства в Україні.

- Великомучениці Варвара та Катерина. 1750-ті роки.

❖ Високо-освіченна еліта, велика кількість шкіл, та близькі зв'язки з Європою, дозволили українським мистцям стреміти (to pursue) до вершин європейського малярства.

➤ Ікона Св. Уляна вірогідне зображення гетьманівни Уляни Апостол. Спасо-Преображенський собор в Великих Сорочинцях, 1732.

❖ В першу чергу, ікона залишилася головною формою малярства в добі барокко і рококо.

➤ Ікона:
Богородиця
ніжності.
Перша
половина 18
ст.

Іконопис XVII – XVIII ст.

- Ікона: «Різдво Марії»;
Іконостас,
церква св.
Козьми і
Даміана;
Художник
Петрахович-
Мораховський,
1638 р.

- ❖ Українська ікона тих часів набрала ще більше людяності (humanity):
- ❖ святі мальовані в оживлених (dynamic) позах;
- ❖ обличчя часто із дуже експресивним виразом;
- ❖ драматичні жест рук;
- ❖ закоханість у кольорах;
- ❖ різноманітні відтіні (shadow play);
- ❖ контраст світла і тіні;
- ❖ перспектива (forced perspective).

❖ Розвиток української ікони в добі барокко.

❖ Порівняння із традиційною візантійською іконою.

риса обличчя українські

риса обличчя східні

об'ємність фігури

плосинність, складки горизонтальні

півтони і світлотіні, багатство кольорів

прости кольори, без півтонів

анатомічні пропорції дотримані, лик «відкритий», емоційно контактний

деформація постаті, вся ікона «закрита», емоційно відсторонена

➤ Ікона: Великомучениці Анастасія і Іулянiя. 1740-ві. роки.

❖ Найславнішими іконописами та художниками доби козацького барокко в Україні були мистці Іван Руткович і Йов Кондзилевич.

➤ Ікона «Страсті Христа»; Іконостас: Церква Різдва Христового; Іван Руткович, Жовква 1697-99.

❖ *Іван
Руткович*
(Львівська
школа).

- Ікона «Ісус Тантократор»;
Іконостас: Церква Різдва
Христового; Іван
Руткович, Жовква 1697-99.

- Ікона «св.
Дмитрій»;
Іван
Руткович,
1693.

➤ Ікони «Архангел Михаїл» та Архангел Гавриїл,»; Іван Руткович, 1697-99.

Івондзілевич

(Жовківська
цшкола).

➤ Різдво Марії.
Фрагмент. Іконостас
з церкви у с.
Воцатин на Волині.

➤ Ікона «Богородиці з дитям» з іконостасу церкви Загоровського монастиря с. Воцятин, Волинь. 1722 рік.

- Ікона «Спас Вседержитель»; село Городище; кінець XVII ст.

➤ Ікона «Богородиця
Одигитрія», Церква
Воздвиження Честного
Хреста, скит
Манявський, 1698—1705.

❖ Як і в минулому,
досяги
європейських
мистців,
перетворені в
Україні у свою
унікальну версію
барокко, а це
козацьке
(українське)
барокко.

➤ Портрет лубенського полковника
Григорія Михайловича Гамалії,
1790-ті роки.

ПОРТРЕТ

- Портрет Івана Мазепи.
Батурин, 1703 р.

❖ Ми бачимо прояви барокко в портретах XVII і XVIII століть, які переважно зображували гетьманів, козацької старшини, багатих жінок і купців, польської та української шляхти.

➤ Портрет М. Миклашевського невідомого художника, XVIII ст.

- Портрет Миколи Василя Потоцького, 1771 р.; художник Яків Калинович

➤ Портрет Парасковії Сулими, середина XVIII ст.

➤ Портрет Переяславського полковника Семена Сулими, середина XVIII ст.

- ❖ В цей період зросла традиція замовляти на похорони портрети померлих.
- ❖ Також, в церквах часто вивішували портрети своїх опікунів, так званих «ктиторів», тобто тих заможних людей котрі фінансово підтримували церкву, або збудували церкву.

- Ікона Покрови з портретом Семена Сулими, його родини і російської імператриці Анни Леопольдовни. Початок 18 ст.

❖ Між цими
портретами, теж
знаходяться
портрети
єпископів та
церковних
провідників які
розвинули церкви
чи школи.

➤ Портрет Димитрія
Ростовського - Данила
Туптала пол. XVIII ст.

Народна образотворча традиція

➤ козак Мамай
початок ХІХ ст.

- ❖ Із занепадом гетьманьської держави у XVIII ст., українське мистецтво (як і всі аспекти культури, науки та національної ідентичності) переходить у добу занепаду.
- ❖ Художники виїжджають у Санкт Петербург на кращі умовини, і часто сатють визначними «російськими» малярами.

❖ В цей сам час,
зростає
самотужнє
(home grown or
self made)
малярство та
іконопис по
селах і
містечках
України.

➤ «Козак Мамай», XVIII ст.

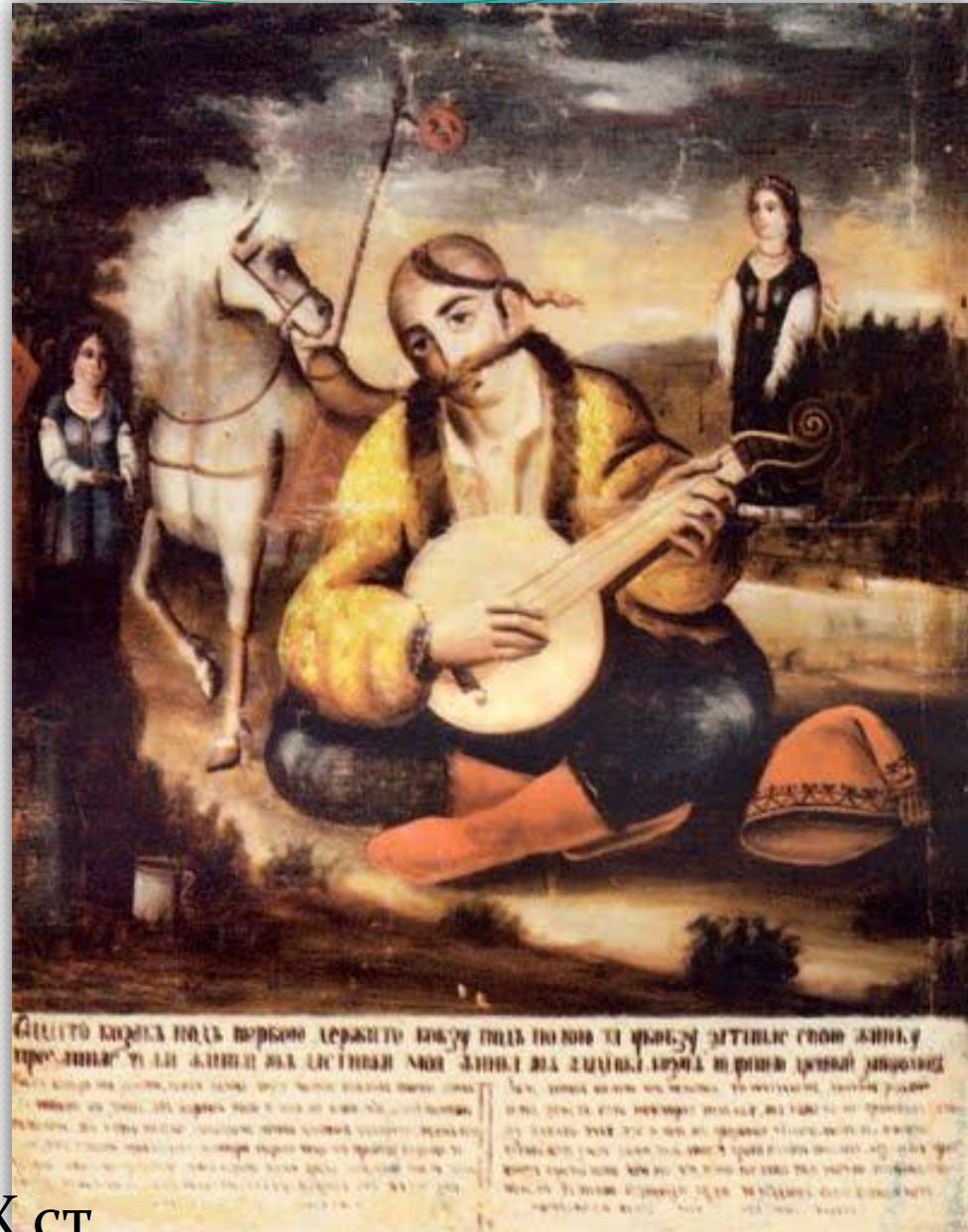
❖ Надзвичайно популярними стали народні живописи «Кзака Мамая», які протягом XVII до XIX ст., показалися в різних формах.

➤ «Козак Мамай», XVIII ст.

❖ Як і церковна ікона, ці картини малювалися за даними приписами і традиціями.

❖ Зображено козака мандрівника, який сидить.

➤ «Козак Мамай», початок XIX ст.

- ❖ Часто козак під деревом серед степу.
- ❖ майже завжди козак грає на кобзі.
- ❖ Коло козака (на поготовлі) кінь, шабля, спис, самопал, рушниця.

➤ «Козак Мамай», ХІХ ст.

❖ Вираз на обличчю спокійний.

❖ Кінь, на відміну неспокійний.

➤ «Козак
Мамай», 1855.

❖ Мамай був втіленням (personification) духа народу, волелюбності, слави, МИНУВШИНИ.

➤ «Козак Мамай», Крим 1780-1790 .

- ❖ Часто козак під деревом серед степу.
- ❖ майже завжди козак грає на кобзі.
- ❖ Коло козака (на поготовлі) кінь, шабля, спис, самопал, рушниця.

➤ «Козак Мамай», ХІХ ст.

❖ Рівнож, українські селяни писали власні ікони, які прикрашували хати і церкви.

➤ Ікона з Поділля

➤ Ікона: «Богородиця з Емануїлом»,
Наддніпрянщина.

➤ Ікона з Львівщини

➤ Икона «Розпчття», Гуцульщина.